

Došlo dne 17. června 1930

Čís. 2.089 ¹⁴²⁴ příl. _____

Dnešní stav psychotechniky.

Všeobecně se cítí, že psychotechnika nachází se dnes v jisté krizi. Není to však krise choroby, nýbrž krise příliš rychlého růstu a vývoje. Způsobena byla tím, že požadavky, které praxe na psychotechniku kladla, rostly rychleji, než stačila teoretickým badáním a vědeckým ověřováním podložití tato mladá a poměrně nehotová disciplína. Praktická důležitost výběru vhodných lidí způsobovala, že se všech stran obraceli se na psychotechniku zájemci z praktického hospodářského života o radu při přijímání zaměstnanců. Za těchto okolností stala se psychotechnika často doménou diletantů. Sváděla k tomu zdánlivá jednoduchost a snadnost psychotechnických zkoušek, takže brzy zkoušel kdekdo, bez jakýchkoli teoretických vědomostí psychologických, bez ověřování výsledků zkoušek, bez jakéhokoli pocitu odpovědnosti. Zkoušelo se mnohdy prostě jen proto, aby se zkoušelo, mechanicky, bez zřetele k složité souvislosti lidské osobnosti s hospodářským životem.

K tomu přistupovalo ještě neoprávněné přeceňování zkoušek jako takových, nepochopení základního smyslu psychologického experimentu, jehož výsledek na rozdíl od pokusu fyzikálního nebo chemického často nelze kvantitativně vyjádřiti /duševní vlastnosti nelze vůbec izolovati od celku lidské osobnosti, jako to můžeme činiti na př. s chemickými prvky/, a z toho plynoucí zneužívání psychotechnických přístrojů, s nimiž zacházeno jako s nějakým teploměrem nebo manometrem, s jehož škály možno přímo čísti, zatím co psychotechnický přístroj může sloužit jen k tomu, aby individuum bylo pohnuto k reakci jistého druhu, kterou teprve dlužno se zřetelem k celku lidské osobnosti psychologicky interpretovati.

volba povolání

účelem jich nejvhodnějšího umístění. Z toho důvodu nejen individuum, nýbrž také jednotlivá ~~povolání~~ *prac. prostředí* zaměstnání musejí býti studována. Základním předpokladem každé psychotechnické práce jest znalost zaměstnání, pro něž mají lidé býti vybíráni, znalost, která nejlépe jest získávána tím, že vědeční úředníci ústavu sami příslušnou práci nějaký čas konají, ji při tom psychologicky analysojí a pořizují její psychologický profil. Psychotechnický ústav nemůže pracovati bez katastru povolání, který by obsahoval důkladný rozbor a popis jednotlivých zaměstnání po stránce technické a psychologické. Takový katastr jest třeba založiti již také z toho důvodu, že znamená nesmírnou úsporu práce pro pozdější pracovníky ústavu, neboť jinak koná se jedna a táž práce, rozbor povolání, několikrát.

podněty pro volbu povolání
Nestačí však umístiti "pravého člověka na pravé místo" a ponechati jej pak náhodě a osudu. Jest třeba dále cvičiti takového člověka za tím účelem, aby co nejdokonaleji a nejrychleji nabyl žádoucí řemeslné zručnosti a cviku. Systematické psychotechnické školení učňů a nováčků tvoří základní složku vědeckého řízení práce a psychotechnika v anglosaských zemích a ve Švýcarsku dosahuje jím velkých praktických úspěchů. Při zakládání továrních učebních dílen může odborná spolupráce psychotechnického ústavu přinést praktickým kruhům průmyslovým značný prospěch.

Jiným úkolem ústavu bude provádění studia výkonnosti při různých pracích továrních, řemeslných i kancelářských, kteréžto studium, prováděno objektivním vědeckým způsobem za pomoci moderních statistických metod, zhůsta přináší neobyčejně pozoruhodné výsledky a plodné podněty pro lepší organizaci práce.

Ruku v ruce s ním kráčí studium únavy pomocí psychologických, fyziologických a statistických metod provázené vylučováním zbytečných pohybů *(= zbytek)* při práci, zaváděním vhodných pracovních přestávek,

omezováním jednotvárnosti práce, studiem příčin odchodu a častého střídání zaměstnanců, vlivu zdravotních a sociálních opatření na pracovní výkon, dále studium mzdových systémů a jich vlivu na výkonnost i spokojenost zaměstnanců.

Zkrátka: práce psychotechnického ústavu neměla by se omezovati na pouhé konání psychotechnických zkoušek, které jsou toliko jedním a dnes již nikoli nejdůležitějším úkolem psychotechniky, nýbrž obor jeho působnosti jest potřebí rozšířiti na celý komplex problémů týkajících se uplatnění člověka v hospodářském životě, problémů, jichž řešení má vedle svého významu teoretického také hodnotu eminentně praktickou.

Dr. Matouš (N. Pr. 30/4 30) Organisace ústavu.

Organisací forma ústavu jest s hlediska jeho úkolů a možnosti jeho funkcí věc celkem podružného významu. Uvážíme-li však různé typy, dané zahraniční praxí, zdá se předem vyloučena forma ústavu čistě soukromého, která by byla na závalu jeho vědecké objektivnosti a svým výdělečným rázem nedopřála by dosti příležitosti k jeho úkolům badatelským, stejně důležitým jako jsou jeho úkoly praktické. Také druhá eventualita, forma výlučně veřejného ústavu, ať již státního nebo zemského, nebyla by asi nejvhodnější, a to z toho důvodu, že ústavu v této formě hrozilo by vždy nebezpečí zbyrokratisování a také kontakt s praktickým hospodářským životem, nutný k tomu, aby ústav plnil své důležité praktické úkoly, nebyl by pravděpodobně tak živý a bezprostřední. U ústavu zemského byla by závada také v tom, že obor jeho působnosti vztahoval by se toliko na zemi českou, zatím co právě za dnešního stavu věci potřebí by bylo ústavu celostátního.

Ze všech těchto důvodů zdá se nejvhodnější forma ústavu polooficiálního, vydržovaného jednak subvencemi ministerstev, do jejichž kompetence by činnost psychotechnického ústavu spadala (ministerstvo školství, obchodu, sociální péče, zdravotnictví, veřejných prací)

nebo které by na jeho práci byly interesovány jinak /ministerstvo železnic, pošt a telegrafů/, jednak příspěvky z kruhů hospodářských, které by služeb ústavu používaly. *Sw. Normalis Sp.*

Ústav musel by míti zajištěnu spolupraci s podobnými veřejnými korporacemi, s jejichž obory působnosti by jeho činnost měla styčné body, na př. s Čsl. komitétem pro vědeckou organizaci, se Sociálním ústavem ^{*se Společným zdravotním ústavem*} a pod. Kontakty by se docílilo zřízením kuratoria, v němž by vedle zástupců zúčastněných ministerstev a vynikajících činitelů hospodářského a politického života zasedali též delegáti těchto korporací.

Kromě toho doporučovalo by se konstituovati vědeckou radu ústavu, která by kontrolovala činnost ústavu po stránce jeho pracovních metod a přicházela s iniciativními podněty odborného rázu, sestavenou z kruhů odborných.

Dostatečné vybavení ústavu po stránce personální i finanční jest nezbytným předpokladem jakékoli činnosti, a ústav živořící poškodil by důležitou věc, o kterou běží, více než kdyby vůbec neexistoval. Měl-li by se vůbec dáti do práce s nějakou nadějí na úspěch, musí míti k dispozici pro počátek nejméně tři vědecké, odborně vzdělané síly, neboť jinak nestačil by ani sledovati odbornou literaturu, nehledě k jeho úkolům jiným, důležitějším. Musí míti dosti prostředků k doplňování své odborné knihovny, k provádění potřebných prací laboratorních, k udržování živých styků s odbornými kruhy zahraničními, k činnosti publikační a pod. Ne jako směrnice nýbrž jen jako příklad budiž uvedeno, že londýnský "National Institute of Industrial Psychology" disponuje ročním rozpočtem přes 4.000.000 Kč.